

Sygn. akt IV CSK 99/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa I. P. i D. P.
przeciwko Skarbowi Państwa - Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w
W. Oddziałowi w O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 września 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2.700,-
(dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Skarb Państwa – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w O. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 września 2018 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 marca 2018 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powodów D. i I. P. kwotę 77 298,08 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za szkody

poniesione w ich gospodarstwie pasiecznym spowodowaną przebudową drogi krajowej na odcinku B.-S.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność skargi kasacyjnej i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli zachodzi przynajmniej jedna z nich.

Pozwany oparł skargę na przyczynie oznaczonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jako istotne zagadnienie prawne, formułując je w formie dwóch pytań:

1) Czy zaniechanie przez poszkodowanego podjęcia działań polegających na zapewnieniu na podstawie art. 12 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt właściwych warunków bytowania i hodowli zwierząt gospodarskich, w tym wypadku pszczoł, może stanowić przyczynienie się do zwiększenia szkody w rozumieniu art. 362 k.c. w postaci zmniejszenia pożytków pszczelich na skutek ginięcia pszczoł spowodowanego realizacją inwestycji drogowej za okres od uzyskania wiedzy o braku skutecznych zabezpieczeń chroniących zwierzęta, których zapewnienie ciążyło na sprawcy, w sytuacji gdy źródłem szkody jest naruszenie przez sprawcę art. 6 ust. 2 Prawa ochrony środowiska?

2) Czy takie przyczynienie się poszkodowanego jako hodowcy polegające na niepodjęciu działań w celu natychmiastowego uniknięcia śmiertelności zwierząt

(pszczoł), biorąc pod uwagę charakter tego zaniechania, można określić jako wyłączającą odpowiedzialność sprawcy za zwiększenie szkody za okres od uzyskania wiedzy o braku właściwych zabezpieczeń?

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie tak oznaczonej przyczyny kasacyjnej powinno - w zasadzie - spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu, przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (art. 390 § 1 k.p.c.). Muszą one pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy przedstawionym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Należy je postawić w sposób na tyle ogólny i abstrakcyjny, aby mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, bez odwołania do elementów stanu faktycznego sprawy. Kolejnym niezbędnym elementem jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości, przedstawienie różnych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego. Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie zajął dotąd stanowiska, bądź wykazania podstaw do jego zmiany bądź modyfikacji.

Przedstawione zagadnienia nie spełniają części powyższych wymagań. Konstrukcja przyczynienia ma zastosowanie wówczas, gdy zachodzi zbieg przyczyn powstania lub zwiększenia szkody i nie da się dostatecznie wyodrębnić tej z nich, którą można przypisać samemu sprawcy i poszkodowanemu. Na zakres należnego odszkodowania wpływa postawa poszkodowanego, przy czym każdorazowo należy brać pod uwagę zarówno jego winę i stopień przyczynienia się, jak i ciężar oraz sposób naruszenia obowiązujących reguł postępowania. Pomędzy jego zachowaniem a doznanymszczerbkiem musi istnieć adekwatny związek przyczynowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2018 r., IV CSK 114/17, OSNC-ZD 2019, nr 1, poz. 13). Niemniej, jakkolwiek przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody jest wymogiem zastosowania art. 362 k.c., to nie przesądza ono o obniżeniu odszkodowania ani

o stopniu tego obniżenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2016 r., V CSK 717/15, nie publ.). Sąd stwierdzając przyczynienie, każdorazowo musi dokonać zindywidualizowanej oceny wszystkich okoliczności pod kątem potrzeby i skali zmniejszenia należnego odszkodowania. Zarzut przyczynienia się powodów do powstania lub zwiększenia szkody był przedmiotem oceny Sądów obu instancji, które wskazały na bardzo duży zakres inwestycji drogowej i oznaczenie jej, już na etapie planowania, jako znacząco oddziałującej na środowisko. Wskazały na liczne działania powodów zmierzające do ustalenia przyczyn strat w liczbie pszczoł i pożytków z ich hodowli, wieloletnie i wielokierunkowe czynności wymuszające wprowadzenie przez pozwanego odpowiednich zabezpieczeń, a następnie uzasadnione oczekiwanie na postawienie ekranów ochronnych. Od powiadomienia o powstaniu szkody i zgłoszenia żądania przywrócenia środowiska do stanu właściwego w otoczeniu przebudowanego odcinka drogi poprzez ustawienie takich ekranów upłynął okres prawie czterech lat. Sądy wyraźnie wskazały, że nie może być zakwalifikowane jako przyczynienie się brak podjęcia w tym czasie prac – i czasochłonnych, wymagających znacznych nakładów finansowych działań polegających na tymczasowym przeniesieniu pasieki, w sytuacji gdy jedyną przyczyną ich podjęcia byłyby zaniechania i opieszałość pozwanego. Wyjaśniły, odnosząc się do okoliczności faktycznych, że gospodarstwo pasieczne prowadzone w tym miejscu od 1989 r., powstało znacznym nakładem sił i środków. Powodowie zakupili nieruchomość i postawili odpowiednią infrastrukturę, stawianie im wymogu przeniesienia gospodarstwa na inną nieruchomość wymagałoby co najmniej jej pozyskania z odpowiednim tytułem prawnym, a następnie ponoszenia dodatkowych wydatków. Postawa pozwanego, jako sprawcy szkody powołującego się w obliczu własnej bierności na konieczność podjęcia przez powodów działań zabezpieczającym dobrostan zwierząt poprzez przeniesienie pasieki, została oceniona negatywnie i trafnie zakwalifikowana jako nieuzasadniająca zmniejszenia odszkodowania. Rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy tak sprecyzowanych teoretycznych zagadnień prawnych nie miałoby zatem znaczenia dla orzeczenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy na podstawie

art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

aj